

مکتب دہلوی

فلسفہ ہر دور ؟

فلسفہ نیک تعریفی ، ماہیتی ، تقسیمی ، فائدہ سی ، غایہ سی ،
موضوعی ، دیگر علوم اوزرینہ رجحانی ،
فلسفہ نیک منہاج حقیقیسی .

— مابعد —

فلسفہ عقل بشرک حقیقی ، دائمی و مشروع بر احتیاج بیانیدر ؛ وجوددہ دوامنک سببی
بودر . بشقہ مدافعہیہ احتیاج یوقدر . اولابیلیرکہ بعضاً یوانی غیب ایدر . وتشبہلرندن برینک
بوشانی اونی موقت برعدم اعتمادہ قور . حتی احتمالکہ ماضیسندن غیر ممنون ، استقبالنندن نومید
اولارق کندی عجزینی اعلان ایدر . لکن برطرفدن بومعقول اعتراف عاجزددہ بر فلسفہ واردر .
دیگر طرفدن ایسہ ذکا ؛ کوچک جسارتسزلک فاصلہ لرندن صکرہ مسئلہنک جاذبہ مقاومتسوزینہ
طوتیلہ رقی لاینقطع تصدیسنی تکرار و ہر دفعہ سندہ قوتی تزیید ایلہ ابدیاً ارزو دار اولدیغنی حلہ
چالیشیر .

— ۷ —

فلسفہ نیک قاعدہ عمومیسنہ کلاچہ فلسفہ ہیچ برشیئک خصوصی علمی اولمقیزین ہرشیئک
بردن علمی اولدینی ایچون قابل ارانہ برشیئہ دخی خدمت ایتیب ہرشیئہ عموماً خدمت ایدر .
عقلک کندی کندیسنہ نفوذ ایچون بومساعیسی بر جیمناستیق درکہ بوتون زمبرکلرینی تقویہ ایلر .
خصوصی علملر کبی برمعین قوتی دیگرینک ضررینہ تمیہ ایتمز . بوتون قوملر اوندن متانت ،
استقامت ، چویکلاک آلیرلر . فلسفہ فلان وفلان شیئی اوکرہ تمز . دوشونمہی اوکرہ تیر . ہر
شیئک اسنی آرامغہ ، ہرشیئی تعمیق ایتمکہ ، ہرشیئی آچیق کوروب کوسترمکہ چالیشیر . خلاصہ
مقتدر و ممتاز آدملر یتشدیرر . روحہ بر جوالیت ویرر .
فلسفہیہ مطلق بر فائدہ کوسترمک لازم ایسہ منطقک دوغرو دوشونمہیہ و اخلاقک دوغرو
حرکت ایتمکہ اولان خدمتلرینی ذکر ایتمک کافیدر .

روحیات ده صرف تجسسدن نشأت یافته‌شده. اونک ده فائده‌لری وارد. اولاً منطقه. اخلاقه و آه‌بایه‌لری ویر. و سائر علومه بر اساس حاضرلار؛ ثانیاً روحک حرکت و احوال مختلفه‌سی ارا نه‌ایدن و هر لسه‌انک لغاتندن بر قسم مهنی تشکیل ایلین کله‌لرله، آنرک نام معنایینی او کره‌تیر. خلاصه کلام؛ روحک شو حیاتده اسایشی؛ مقدرات بشریه‌نک ایقان عمیقنه منوطدر. و بوتون افکار حراستدار ایچون اعتقادنری نظریات و استدلاله ربط ایتکده بر احتیاجدر. ایشته بواجتیاچ فلسفه‌نک فائده‌سی اولیور.

— ۸ —

فلسفه‌نک ایلك زمین تدقیقاتی انساندر. بوتون زمان یقطه‌سندده، کندی دوشونجه‌لریله حیسانه و افعاله واقف اولمغه کندی کنیدیسی طایره. حس و ادراک ایتدیکی شیئی بیلیر و اونی سویلر، حکایه ایدر. طبع بشرک او قدر متنوع احوالی افاده ایچون لسان عوامده بر چوق کله‌لر واردر که هر کون الک حقیر و وضع مناسبترله قوللانیلور. و هر کس آکلار. ایشته هر انسانک کندی کنیدیسنه اولان بووقوف دائمیسی، تشکلات بشریه‌نک بوتون حقیقی علملری ایچون آلات طبیعیدر. بونک یرینی بشقه برشی طوتاماز. بووقوفی ده عالمانه برحاله کتیرمک دکل مشوشیتینی توضیح، مترددینی تثبیت ایتک لازمدر. دوشونجه‌نک حرکتیه روحک حسیاتی متحول و فراری اولدیغی ایچون دقتی طاورانه‌رق — احواله کوره ظهور ایتدکجه — اونلردن اولاک کوزه چارپانلری و صکره تدرجات رقیقه‌لری قید ایتلی در. بو حالده صبر و اتمان ایله حس مبهم حیات، بر معرفت علمیه درجه‌سنه قدر چیقاریلیر. ملووه‌نک درجه صحتی تصویرک اصله درجه مطابقتیه آکلاشیلیر. بویله‌جه شوامورده مکمل و ضیادار صورتله منکشف اولور.

بوکا ترصد دیرلر. منهاج فلسفی‌نک ایلك معامله‌سی ایشته ترصد، انسانک کندی کنیدیسی ترصدی در. بونک یرینه هیچ برشی قائم اولماز. طبیعت بشریه هیچ بر دهاء قوتیه، تفرس ایدیه‌منه؛ اونه اختراع، نه‌ده تخیل اولنه‌ماز. اونی اولدیغی کی، حیات حقیقیه‌ده تظا اهری کی قنایچه‌سنی تشکیل ایدن احتراصات، امال و دوشونجه‌لرله تبیین ایلملی در. منهاج فلسفی‌نک هر شیدن اول تجربی اولدیغی حقیقتی، علم نفسک فلسفه‌یه مبدأ عزیمت اولدیغی حقیقتنک ترجمه‌سیدر.

بو حقیقتلری کورور کی اولمق ایچون دکل ایسه‌ده اهمیتلرینی واضحاً آکلایه‌رق اونلری محتیه تطبیق ایتک ایچون عصرلر کچمیشدر. عالم طبیعتی او قدر اوزون مدت طفولیتده طوتان

فرضیاتدن، علم بشر بوکون آنجق قورتلله بیلمشدر . بناءً علیه ترصد توصیه اولور . وترصدک صحتنی تأمین ایچون برچوق احتیاطلر ایجاد ایتلیدر . تکرار ایدرم که ترصد ممکن ایسه مکمل اولمی، دائمی طرف بولملی، اوکا هیچ برشی علاوه، واوندن هیچ برشی ترك ایتمه ملی؛ هر نه وارسه کافه سنی، فقط یالکیز موجود اولانی کورملی !!! . . .

کورجله تدبیر و تماماً جمع اولنان امور هنوز علمک موضوعندن بشقه برشی دکلدن . علم ایسه اواموری حصوله کتیره ن اسباب ایله اونلره حاکم اولان قوانینی و خدمت ایتدکلری غایه بی بیلکدر . بو مقصدک حصولی ایچون اموری مقایسه وتصنیف ایتمک لازم کلیر .

صفة مناسب اولانلر بر صنفه ادخال اولنه رق کثرتلری ساده لشدیریلیر . حافظه یه اولان یوکلری تخفیف ایدیلیر . صکره اونلرک بو مشترک وصفلرنده ثبات، بر سببه اسناد اولمه لرینه مساعدده ایدر . بوسببده اونلرک تنوع ظاهر یلرنده تابع اولدقلری قاعده ثانیه بی کشفه، خدمت ایتدکلری مقصدی تعینده ایصال ایدر . بناءً علیه اموری اولاً طاقم طاقم ایتمک، اک خفی اک اساسلی مناسبتلر اوزرینه مؤسس بر تصنیف منتظمة اونلری توزیع ایتمک، صکر بوندن اسباب وقوانینی و - هر بری غایه مخصوصه سنه ایصال اولنه جق اولان - بو اسباب وقوانیندن ده طبیعت بشریه نک بوتون ایضاحنی استنتاج ایتمک ایجاب ایدر .

ایشته نه حاج فلسفی نک ایکنجی معامله سی ده تحلیل ایله تفرق ایتش اولان موجود بشرینک وحدتی، ترکیب ایله تکرار یا مقدر، تعمیم در .

تعمیم ترصده، ترکیب تحلیلده متوقفدر . بونک صحتی اوتیه کیتک قیمتنی اوچر . ترصد، مکمل و بی طرف اولمی، تعمیم محترزانه واحتیاطکارانه اولمایدنر .

تعمیم؛ ترصدی تجاوز ایدر سه مزیت علمیه دن عاری بر فرضیه اولور . ایشته بو ایکی معامله برلشه زک انسانی البته بر معرفت بشره ایصال ایدر . لیکن بونر یالکیز باشنه، هپ بیلدکلری میزی ایضاحه وهپ بیلکم آرزو ایتدی کمز و بلکه مقتدر اولدیغمز شیلری اوکر نک کافمیدر . باخصوص قاعده اخلاقیه نک حاکمیتی، قوانین منطقیه نک طبیعتک کمالی علماً تولید ایده بیلیرلرمی ؟ . . .

